

III 19/1967

COBISS •

merx

Vestnik

LETO IV. ŠT. 5 ■ CELJE, JULIJ 1967

GLASILO KOLEKTIVA

Tekmovanje za najlepšo izložbo in najlepši lokal 1967

Celjska turistična zveza je v sodelovanju s Poslovnim združenjem za trgovino Celje razpisala tekmovanje za najlepšo izložbo na celjskem turističnem področju v času od 15. do 30. junija 1967. K temu tekmovanju se je prijavilo niz trgovskih organizacij, med njimi tudi »MERX« Celje s poslovalnico SP Soča kot celoto in dvema izložbama v poslovalnici Izbira Laško.

V prvi vrsti zaslužijo vso pohvalo in priznanje naši aranžerji, ki so navzlic obilici dela nadvse okusno polepšali izgled naše »SOČE«, kakor tudi estetsko uredili omenjeni laški izložbi.

Stroga ocenjevalna komisija je v dneh od 22. do 24. junija opravila dokaj zahtevno delo, ker je morala izmed številnih tekmovalnih izložb izbrati med dobrimi in najboljšimi tudi prvake. Ocenjevalci so samopostrežbi Soča pravično podelili prvo mesto za izložbo iz živilske stroke, pri razdeljevanju nagrad pa tudi ni izstala nagraditev prizadevnih aranžerjev, ki so z diplomami poželi veliko priznanje.

Z ozirom na to, da je uspeh tekmovanja za naše podjetje tako visok in razumljivo tudi zaslužen, na tem mestu prav posebej čestitamo aranžerjem tov. Paunoviču, tov. Klincu,

tov. Mlinariču in tov. Mačeku. Omeniti je, da je ta četvorica sodelovala pri aranžiranju Soče, medtem ko sta tov. Mlinarič in Maček uredila izložbi galanterije-manufakture v Laškem in za svoje delo prav tako dobila priznanje.

Na sploh je pohvaliti idejo za razpis minulega tekmovanja, saj smo v turističnem letu in moramo mimo tega tudi vse bolj in bolj posvečati potrebno pozornost ureditvi naših trgovin, saj njihova vzornost in lepota v mnogočem pripomore k lepšemu izgledu mesta Celja kot celote; poleg tega pa je zdaj tudi že čas, da našemu potrošniku pokažemo svojo izbiro v kar najbolj estetski luči in ga povabimo k nakupu v prijetno urejenih trgovskih prostorih.

M. B.

Samopostrežba »SOČA«

Z ugotavljanjem kakovosti prejetega blaga nikdar ne smemo odlašati

V prejšnji številki Vestnika smo se pomenili o količinskem prevzemanju blaga, danes pa spregovorimo par besed o ugotavljanju kakovosti stvari, ki so predmet vsakodnevnega prometa in obenem predmet izpolnjevanja pogodb s strani naših dobaviteljev.

Kako važno je vprašanje kvalitativnega prevzema, nam pove že začetna uzanca s področja obravnane materije, namreč uzanca 137, ki zapoveduje, da mora kupec po prejemu blaga brez odlašanja ugotoviti kvaliteto. V nadaljnjem so sicer dopustne malenkostne izjeme, ki dovoljujejo odgoditev ugotavljanja kvalitete v primerih ko prispe blago brez spremnih listin, seveda pod pogojem, da blago ni hitro ali lahko pokvarljivo.

Najboljša rešitev je, ako se kakovost blaga in njegove napake ugotavljajo v trenutku prehoda nevarnosti in ob prodajalčevi navzočnosti. To pa je seveda mogoče le v nekaterih primerih; eden takih primerov bi bil — izročitev blaga v prodajalčevem skladišču.

Največkrat pa ni mogoče proučiti kakovosti v trenutku prehoda rizika, to je v trenutku, ko se šteje

pošiljka blaga za izročeno. Če prodajalec izroči blago prevozniku oz. špediterju, je to lahko kupec pregledal in kakovostno ocenil šele v namembnem kraju, to je v kraju, kjer ima kupec svoj sedež.

Pogodbeni stranki se lahko dogovorita, kje in kdaj bo kupec ugotovil kvaliteto; če pa takega odgovora ni, se striktno uporablja na začetku omenjena uzanca 137.

Dasiravno je kupcu dano na voljo, da ugotavlja kakovost oz. napake na blagu, ni v skladu s prodajalčevimi interesi, da se to ugotavljanje zavlačuje. Zato je kupec dolžan brez odlašanja postopati po 137 uzanci, pri čemer subjektivni momenti ne smejo vplivati na odgoditev predmetnega kupčevega ravnanja. Od kupca se sicer ne zahteva, da v to svrhu najame posebne delavce ali da preneha začasno s svojo redno dejavnostjo. Po drugi strani pa ne more biti opravičljiv razlog, da se preloži kontrola kakovosti blaga pri kupcu, če kupec nima dovolj delavcev, potrebnih za redno kontroliranje kvalitete glede na obseg svojega poslovanja, če nima potrebnih strokovnjakov za kakovostni prevzem itd. Predpostav-

lja se, da mora imeti tisti, ki redno prejema blago od dobaviteljev, tudi zadostno število delavcev strokovnjakov za pregled tega blaga.

Pogodbenika se lahko sporazumejeta o tem, kdo bo trpel stroške kontroliranja kakovosti, sicer nosi te stroške kupec, ki pa ima spet možnost, da prodajalca obremeni za del stroškov, ki je ekvivalenten najdenim napakam na blagu, za katere odgovarja in jamči prodajalec.

Z ozirom na to, da je pojem kakovosti zelo širok in relativen pojem, je prav, če se prodajalec in kupec natančneje dogovorita, kakšno blago naj bo predmet kupoprodaje. Tako imata možnost, da se dogovorita za kakovost po specifikaciji in opisu, po vzorcu, po standardu ali morda običajno kakovost, s klavzulo »tale — quale« itd. Splošne uzance za blagovni promet natančno razčlenjujejo pomen pravkar omenjenih izrazov, zato je nujno, da si njihovo vsebino ne tolmačimo po svoje, temveč da tankočutno sledimo uzantnim določilom.

Najpogosteje se stranki za kakovost sploh ne dogovorita. Kaj se v takem primeru smatra za ustrezno kakovost, nam pove uzanca 146. Prodajalec je dolžan izročiti blago takšne kakovosti, ki odgovarja namenu, zaradi katerega je prišlo do sklenitve pogodbe, seveda v kolikor mu je bila svrha pogodbe v času sklenitve znana ali bi mu bila morala biti znana. Ako prodajalcu namen pogodbe, ki ga je imel kupec, ni bil znan, potem mora izročiti blago srednje ali boljše kakovosti. V tem primeru nima prodajalec pravice zahtevati višje cene od dogovorjene, če je izročil blago boljše kakovosti.

Načini ugotavljanja kakovosti

Posebno poglavje, ki ga je nekoliko podrobneje obdelati, predstavlja način ugotavljanja kakovosti. Poznamo različne načine, zato uzanca 147 navaja samo tiste, ki so najpogostejši.

Ugotavljanje kakovosti s strokovnim pregledom obsega okularni pregled kot tudi pregledovanje blaga s tipanjem, okušanjem in podobno. Strokovni pregled opravi strokovnjak — po pravilu sodni izvedenec, lahko pa tudi kak drug strokovnjak.

Kadar je kakovost dogovorjena z vzorcem, potem se ugotavlja s primerjavo vzorca. Običajno je potrebno vzorec šele vzeti in ga analizirati. Jemanje vzorca mora biti strokovno, o njem je sestaviti komisij-ski zapisnik in ga poslati v analizo laboratoriju.

Še dve samopostrežni trgovini

V letu 1966 je bilo v celjskem tedniku in po radiu Celje objavljeno, da dobi Frankolovo in Dobrna samopostrežni trgovini. Od takrat so ljudje dnevno spraševali kdaj bo trgovina gotova oziroma kdaj bomo pričeli z adaptacijami. Taka vprašanja so trajala več kot mesec dni. Potem je nastal molk, za tem pa kritike in godrnjanje. V januarju 1967, je podjetje Remont pričelo z adaptacijo na Frankolovem, ljudje so pričeli verjeti, da bo trgovina le zaživela. Ker do roka ni bila gotova so padali zopet razni očitki, ki pa seveda niso trajali dolgo. Pri adaptaciji trgovine je kolektiv poslovalnice imel velike težave saj se je moral večkrat seliti in utesniti. Postrežba je bila težavna, potrošniki so kritizirali, kolektiv obupaval.

V marcu 1967 je pričelo podjetje Remont z adaptacijo poslovalnice v Dobrni. Potrošniki so adaptacijo odobraval nastale pa so težave s člani Turističnega društva in člani Krajevne skupnosti. Ti so kakor tudi v Frankolovem vztrajali, da moramo graditi nove lokale v sklopu z nekaterimi drugimi interesi, ki pa niso imeli denarja. Po dolgem času smo jih le prepričali, da novogradnje niso potrebne in da bo z adaptacijo starih lokalov dovolj prodajnih prostorov. Tudi kolektiv

poslovalnice Dobrna se je moral seliti; Preselil se je izven centra Dobrne in s tem izgubil na prometu. Poslovalnica v Dobrni je bila adaptirana mnogo preje kot poslovalnica Lindek v Frankolovem saj so bila tudi dela po obsegu manjša.

Težave so nastale pred samo otvoritvijo poslovalnic. Kolektivi obeh poslovalnic so bili v skrbeh, predvsem še poslovojdje. Nihče ni bil na praksi ali tečaju. Trgovine je bilo kljub temu treba odpreti, pred tem pa primerno založiti. Za odlično aranžiranje in sortiranje blaga so preskrbeli naši aranžerji za kar se jim kolektivi obeh poslovalnic iskreno zahvaljujejo. Posebno skrb pa je že med adaptacijo imel tovariš Pavnovič za kar mu iskrena hvala. Trgovina v Frankolovem je bila odprta 14. 6. in trgovina v Dobrni 15. 6. 1967.

Kolektivi obeh poslovalnic so se v parih dneh novega trgovanja odlično znašli kljub temu, da so bili brez prakse in tečajev. Potrošniki so v večini primerov zadovoljni in izrekajo pohvale. So tudi nekatere starejše ženske, ki zahtevajo, da jih postrežejo uslužbenci; smatramo, da se bodo tudi te navadile na samopostrežbo. Kolektiva obeh poslovalnic se podjetju zahvalujeta za preureditev poslovalnic.

SEE Vojnik

(Nadaljevanje na 3. strani)

Potovali smo po Švici in Italiji

Poslovodje in nekateri zainteresirani drugi trgovski delavci smo si v mesecu juniju ogledali poslovno centralo MIGROS-a v St. Gallenu in trgovsko hišo v Milanu, ker je bil namen ekskurzije v Švico ter Italijo predvsem strokovno-poučen. Nedvomno je ekskurzija pripomogla k razširitvi trgovskih obzorij slehernega posameznika.

Izletoma, ki jih je podjetje organiziralo 18. in 25. junija 1967 pa tudi ni oporekati iz vidika zgodovinsko-turističnih zanimivosti, ki so jih očividci lahko zajemali s polno žlico. Naravnih lepot na vsej 5 dni trajajoči poti ni manjkalo, nasprotno — ponujale so se v izobilju na vsakem koraku.

Spominjamo se čudovite vožnje preko koroške dežele skozi Celovec, Beljak in po dolini Drave do Heiligenbluta, idilične vasice pod Grossglocknerjem, fantastične alpske ceste do Franz Josefs Höhe ter pogleda na ledenik Pasterza.

Glavno mesto Tirolske — Innsbruck nas je prijazno sprejelo, vendar je bilo premalo časa, da bi si človek поблиže ogledal njegove čare kot npr. Goldenes Dachl etc.

Kakšen vtis nam je zarisal turistični kraj Krimml v dolini Pinzgau, ni posebej poudarjati, saj je dovolj, če samo omenimo znane alpske vodopade, za katere pravijo, da so najlepši v vzhodnih Alpah. Po skoku čez prelaz Gerlos se je očesu ponovno ponudila sočna paša — dolina Ziller.

Človekov besedni zaklad je preskromen, da bi z njegovo uporabo zmogli popisati lepote poti skozi Bludenz, Feldkirch in tja do St. Gallena. Po vsem svetu znani razgibani relief Švice je še toliko privlačnejši, ako ga zlati toplo junjsko sonce, zato je tudi vožnja od St. Gallena do Bodenskega jezera ter ob švicarski obali tega jezera upravičeno deležna neprecenljive hvale.

Ves potovalni program se je odvijal s hitrostjo filmskega projiciranja, zato so posamezni znameniti kraji odhiteli mimo prav tako hitro, kakor so se predhodno približevali. Eden takih krajev je bil na primer Kreuzlingen in kasneje Schaffhausen ob Reni. Tu si sicer velja zapomniti ogled gigantskega vodopada »Rheinfall«, najmočnejšega v Srednji Evropi. Njegov padec je 150 m visok, po širini pa dosega v času največjega vodostaja med junijem in julijem od 15. do 20 m. Zürich, ki nas je sprejel po vožnji preko Winterthura, je zopet poglavje zase, namreč v smislu bogatega opisovanja zanimivosti velikega švicarskega središča. Samo o Zürichu bi lahko napisali članek, ki bi zavzemal v našem Vestniku primerno mesto

ter ustrezno površino; s tem pa bi se oddaljili vsebini današnjega sestavka, ki skuša v najkrajših obrih prikazati celotno pot junijske ekskurzije.

Jezerca »štirih kantonov« in potovanje skozi Altdorf do Göschene- na ter skozi Gotthardski predor v Airolo spet zahteva od slehernega občudovalca narave pohvale v superlativnih in prav tako vožnja po italijanski dolini Ticino skozi Bellinzono, Lugano ter Como v Milano. Vsakomur bo ostal nepozaben ogled katedrale, milanske Scale in prav tako natančnejši obisk znane milan- ske trgovske hiše.

Ob Gardskem jezeru je posebej omeniti postanek v Sirmionih, tu-

rističnem kraju ob tem jezeru in podčrtati lepote prikupnega okolja s Peschiero vred. V nadaljevanju je končno omeniti še nepozabne vtise iz Verone in Padove, se pravi iz italijanskih mest, ki so dobesedno natrpana z zgodovinskimi zanimivostmi in kulturnimi spomeniki.

Trst je zadnji od tujih mest sprejel popotnike. Tu je bilo čutiti utrujenost ljudi — ne morda toliko fizično izčrpanost kot psihično iznemoglost. Konglomerat številnih vtisov je namreč zahteval svoje. V kratkih 5 dneh se je nakopičilo toliko novih spoznanj, toliko zanimivosti in lepot v glavah očividcev, da je omenjena psihična utrujenost povsem razumljiva. Potrebno bo sedaj v miru grupirati doživljaje v ločene predalčke možganov in vsakega posebej zakleniti ter staviti nanj pečat nepozabnosti.

(Nadaljevanje s strani 2)

Z UGOTAVLJANJEM KAKOVOSTI PREJETEGA BLAGA NIKDAR NE SMEMO ODLAŠATI

Če je za blago predpisan jugoslov. standard, potem je s standardom določen tudi način jemanja vzorca. V slučaju pa da ni določene načina za jemanje vzorca, se vzorec vzame tako, da se izločijo manjše količine blaga, navadno z vrha pošiljke, sredine in iz dna, narkar se izločene količine pomešajo ter se šele iz tako dobljene zmesi vzame potreben vzorec. Kadar blago ni poslano v rinfuza pošiljki, temveč pakirano, npr. v vrečkah, se vzorec vzame iz določenega števila vreč, npr. iz vsake 10 vreče. Vzeti vzorec se pošlje laboratoriju v analizo. Vsaka stranaka ima pravico zahtevati analiziranje vzorca. V primeru razlike v analizah je možno izvesti na zahtevo prizadete stranke še superanalizo.

Fizično merjene je prav tako eden od načinov ugotavljanja kakovosti blaga. S tem je mišljeno preverjanje trdnosti, odpornosti, velikosti itd.

Kvaliteta originalno pakiranega blaga. Le — ta se ugotavlja tako, da se pregleda in prouči kakovost embalaže. Napake na blagu, ki je originalno embalirano, so torej skrite napake. Zato se te napake lahko ugotovijo kasneje, pri čemer jih je možno ugovarjati prodajalcu v roku največ šest mesecev. Za originalno pakirano blago se šteje tisto, ki se ne more pregledati, preden se ne odpakira in ki se potem ne da več »originalno« embalirati, namreč vzpostaviti v prejšnje stanje.

Pregled blaga na preskok. Uzance sicer niso predvidele način ugotavljanja kakovosti na preskok, v praksi pa se ta način pogostokrat uporablja. Pregleduje se na primer vsak drugi, peti, deseti komad. Čeprav opisani način ni popoln, vendarle služi kupcu pri uveljavljanju njegovih pravic zaradi ugotovljenih blagovnih napak.

Komisijski zapisnik. Dasiravno ni nujno, da se kakovost ugotavlja komisijsko, uzanca 147 ta način postavlja na prvo mesto. Predpostavlja se namreč, da komisija najbolj verodostojno ugotovi kakovost.

Po uzanci 149 je potrebno o delu komisije sestaviti zapisnik. Uzanca tudi precizno navaja, kaj je vse potrebno vnesti v zapisnik in kdo ga podpisuje. Kakovost se praviloma ugotavlja v prisotnosti strokovnjaka za določeno vrsto blaga. Uzance predvidevajo, da je to izvedene gospodarskega sodišča. Te izvedence postavlja Višje gosp. sodišče in se predpostavlja, da so strokovnjaki. Seveda se lahko k ugotavljanju pozove tudi kak drug strokovnjak, kar je potrebno, če v kraju ni sodnega izvedenca. Ugotovitve in izvid izvedenca presoja sodišče tako, kakor katerokoli drugo dokazano sredstvo, se pravi enakopravno z ostalimi ponujenimi dokazili.

Nakazane misli o ugotavljanju kakovosti blaga so le okvirne in neizčrpne; kljub temu pa menim, da bodo posameznemu bralcu vendarle predočile potrebno po čim večji natančnosti v zvezi s kvalitativnim prevzemom blaga, kar je pravzaprav tudi namen sestavka. Kolikšne važnosti je povdarjena natančnost, bomo videli še z dopolnitvijo te materije v prihodnji številki Vestnika, ko bomo spregovorili o kvalitativnih ugovorih kupca prodajalcu.

Marjan Bele

Kako se počutite, če v prodajalnah ni zahtevanega blaga?

Res je sicer, da bi morala trgovina imeti čim več takšnega blaga, ki ga potrošnik zahteva. Posebno še danes, ko proizvaja industrija mnogo raznovrstnih izdelkov in so tudi tovarniška skladišča večkrat prepolna. Toda z naraščajočo zahtevnostjo kupca, naraščajo tudi stalne, povprečne zaloge. Naraščanje povprečnih zalog pa ima tudi v trgovini svoje meje, ki so v tesni vezi z različnimi ekonomskimi činitelji. Ni namen tega članka razvozlati medsebojno povezanost različnih ekonomskih činiteljev, ki vztrajno in dosledno vplivajo na večjo ali manjšo zalogo. S tem člankom hočemo povedati vsem tistim prodajalcem, ki se jih včasih loteva malodušnost, če trenutno nimajo primernih blagovnih vrst, ki jih nečimrnost kupca slučajno zahteva, da tudi v visoko razvitih industrijskih državah potrošnik pogosto ne dobi v trgovinah tistega, kar zahteva.

Priznati je treba, da je izbira blaga v veleblagovnici Lafayette v Parizu pestrejša kakor v ljubljanski NA-MI ali celjskem Ljudskem magazinu in v Mariborskem »Domu«, toda z veleblagovnico Liegeu v

Franciji se pa ljubljanska Na-Ma glede izbire določenih proizvodov že kar lahko meri, morda z izjemo pri galanterijskih izdelkih, bižuteriji in perilu. To pa seveda ni odvisno zgolj od uslužbenecv nabave v ljubljanski Na-Mi, temveč od tistega, ki bi moral proizvajati vse te in druge posebnosti.

Če greš v inozemstvo in obišeš večjo veleblagovnico je prvi vtis vedno čudovit — približno tak kot če prideš s podeželja v mesto. Toda pozneje, ko se privadiš na obsežnost prostorov, zalog in izbire in ko navežeš stik s kupci, spoznaš, da tudi največja trgovina v Evropi ne more vselej ustreči kupcu. Skratka, prejšnje čudovito razkošje se spremeni, kakor razkošna noveletna Jelka v revno smreko neenakomerne rasti.

Mislím, da je pojem založenosti trgovine pravilno razumeti, in sicer tako, da se vprašamo: kdaj je trgovina sploh pravilno založena. V normalnih časih oz. vojnih razmerah kupujejo potrošniki vse kar dobijo, tedaj so pač manj zahtevni in vse je ravno prav. Kakor hitro pa se proizvodnja in trg normalizira,

tedaj se zahtevnost potrošnika večja in založenost je le še relativna, čeprav obseg zalog stalno narašča.

Kot primer: potrošnik iz Ljubljane si zaželi moško obleko, ki jo je videl v tem letu pri svojem prijatelju. Zaželeno obleko išče po vseh večjih mestih toda zaman, željenega blaga ni dobil. Kako si lahko razlagate ta primer? Popolnoma preprosto. Vzorec blaga ni bil več sodoben in ga zato večje prodajalne večjih mest niso imele. V zanikarni trgovini manjšega mesta pa je blago kot si ga je želel že več let čakalo kupca.

S tem hočem povedati, da se mora prodajalec znebiti občutka manjvrednosti, če slučajno nima pri roki tistega, kar kupec zahteva. Nasprotno, delati se mora tako, kakor da ima vsega v izobilju. Kupca obravnavajte tudi psihotehnično in ne, da vas bo kupec tako obravnaval. Prodajalec mora torej ponuditi in prodati tisto lepše in sodobnejše blago, ki ga ima pri roki, in v tem, samo v tem je tajnost uspešnega in enostavnega prodajanja.

Mirko Grobler

Reportaža s potovanja po južni Afriki

JOHANNESBURG DANES

14. novembra se je štirimotorno potniško letalo ustavilo na pristajalni stezi letališča Jan Smuts (imenovano je po generalu, ki mu Afrikanci pripisujejo velike vojaške zasluge).

Stopil sem na johannesburška tla, neprijetno presenečen nad nevihto grdega novembrskega popoldneva; lilo je kot iz škafa.

Kakal sem, da pridem na vrsto pri počasnem carinskem uradniku in se med tem zabaval z ogledovanjem okolja. Za rosnimi stekli velike čakalnice so reaktivni zračni orjaki evropskih družb SABENA, ALITALIA, AIR FRANCE potrpežljivo prenašali deževno bičanje. Naše letalo je zaradi razdalje že ovijal megleni povoj, da sem komaj razbral široke črke SOUTHAFRICAN TREK AIRWAYS, ki jih je nosilo na vsej dolžini vitkega trupa. Uslužbenca je zanimala propagandna literatura, alkohol in cigarete. Ko mi je na nosu razbral, da nimam ničesar prepovedanega, sem lahko odšel v moderno sprejemnico. Sorodnika sta me čakala in nekaj minut nato smo z avtom že hiteli domov. 32 milj dolgo pot smo morali prevoziti do vile na Parkmoru (predmestje Johannesburga), kjer me je sprejel moj novi trimesečni dom.

Boy Jonas (služabnik) je odprl dvoriščna vrata in veselo vzkliknil: o, master Marjan is coming, how are you master Marjan! Prijateljsko sem mu ponudil roko pa jo je odklonil. Stopil je korak nazaj, pogled se mu je zresnil. Takoj sem ugotovil, da sem s sproščenim obnašanjem napravil bistveno afriško napako — spregledal sem temno barvo. Jonasu se pri hiši zelo dobro godi, zato še danes rešujem uganko, zakaj se je takrat ob prvem srečanju izognil rokovanju. Morda je bil preveč ponosen, morda se je sramoval, kdo ve?

Kasneje sva si bila dobra prijatelja in želel si je celo potovati z menoj v Evropo.

PRVI VTISI

Parkmore (naselje stanovanjskih hišic) se je kopal v bisernih kapljicah jutranje rose. Hodil sem po asfaltnih stezicah med domovi in dobredno zijal nad njihovo dovršeno lepoto. Veliki vrtovi okrog hiš so bili vzorno vzdrževani, vsepovsod so me slepile barve živopisnega cvetja in sočne angleške trave. V bližini se je oglasila električna kosilnica; kot oglje črn fant je strigel zeleno preprogo in prepeval domače pesmi. Pri sosedu se je boy ukvarjal s pripravami za umetno

namakanje. Tudi njemu se je izvijala iz grla zamolkla melodija. Nekaj korakov dalje je drevesna škropilnica v rokah pojočega temnega delavca upravljala svojo funkcijo. Črnci pri delu vedno pojo, ker delajo po taktu, zato je od njihovega razpoloženja odvisno, kakšen ritem delovne pesmi si izberejo. Enkrat delajo počasi in nihče jih ne pripravi do hitenja, drugič spet hitijo, da jih ni mogoče zavreti.

Parkmore leži na severnem robu mesta. Življenje je tako tiho in zraku tako čist, da si človek težko predstavlja vez, ki ga spaja z velemestnim nemirom. Nadel sem mu ime Obljubljena dežela za weekend, čeprav na Parkmoru ni prostora za nedeljske turiste, saj se vrstijo druga za drugo le zasebne parcele. Do strogega centra je 19 milj, zato je razumljivo, da se v odprtih garažah po vrtovih svetijo dva ali trije avtomobilski repi. Mati, oče, sin, vsak zase rabijo prevozno sredstvo. Avtobusov in tramvajev namreč v predmestjih še ni, ti križarji le v centru.

SPOZNAVANJE MESTA

Hitra avtomobilska vožnja mi ni ugajala, kajti promet je naraščal, čim bolj sva se približevala centru. Han je sedel za krmilom in me od

Reportaža s potovanja po južni Afriki

časa do časa vprašujoče pogledal, kako kaj ocenjujem mimobežeči svet.

Pripeljala sva se v mestno četrt Rosebank. Visoke moderne stavbe na trgu Mutual Square in kolone avtomobilov so mi pomagale do spoznanja, da sem že v mestu. Razveselil sem se rdeče luči na semaforju ker je med čakanjem enonadstropni črnski trolejbus nedaleč od naju ravno menjaval potnike. Nikoli poprej še nisem videl toliko črncev skupaj. Izstopali niso posamično, temveč štirje, pet v istem trenutku. Prerivanja torej ni manjkalo in bližnje okolje so polnili hrupni glasovi nerazumljivih kletvic.

Zeleni krog je odprl široko cestišče Oxfordske ulice, ki je razpolovljena z neprekinjeno vrsto lepih palm. Večkratno opozorilo KEEP LEFT vsakega voznika zbada v oči, zato si nihče ne drzne poskusiti vožnje po desni. S poplavo motornih vozil naju je neslo po Oxford Streetu in kazalec na tahometru je kmalu zlezal na 50 milj, kar je predpisana minimalna hitrost. Rahlo smo se dvigali nato spuščali. Johannesburg namreč leži na valoviti gričevnati planoti. Ko sva pribrela preko mostu Queen Elizabeth Bridge, se je dvignil zastor, za katerim je skrito jezero razsežnega gospodarskega središča.

Samí nebotičniki se dvigajo v nebo in človeku se zdi, da kar tekmujejo v borbi, kdo bo koga prerasel. Premikanje po ulicah spremljajo vsemogoči toni drdrajočih motornih vozil. Občutki sredi bobnečega New Yorka bi bili verjetno podobni. Vele mestni vrvež je pač vsepovsod enak.

Cas kosila tkzv. lunch time naju je napotil v restavracijo. Nizka jedilnica je bila polna gostov, ki pa so se presenetljivo hitro menjavali. Nikoli ne bi zamenjal slovenskega kosila za angleškega, sem dejal Hanu, kajti temu mi še malica ne rečem. Na tankem prepečenem kruhku je bilo namazano jajčno cvrtje in potem... konec. V naglici še kozarec oranžade in hitro naprej! Nama se ni nikamor mudilo pa sva vseeno takoj vstala in zapustila lokal. Kaj hočemo naglica je danes moderna.

Tony, študent kemije iz Pretorije me je neko nedeljo povabil v zoološki vrt. Užival sem med živalmi, ki so se nezamrežene sprehajale po umetnih otokih in Tony se mi je prešerno smejal, ko sem tako hvalil idejo zooloških vrtov odprtega tipa. Pri nas ljudje ne prihajajo v ZOO zaradi živali, je pojasnil. Živali si vsakdo Pogleda v Krugarjevem parku ali v kakšnem drugem rezervatu. Ta vrt je prav za prav park, je nadaljeval, kamor prihajajo meščani, da si s sprehodi ohladijo živce. Poslušaj domačina, sem ukazal sam sebi in res začel z občudovanjem drevja in rož. Za cvečnimi oleandri se je zasvetila po-

vršina jezercja; ZOO lake mu pravijo domačini, saj mu zaradi lege ne pristoji drugo ime. Tony me je navdušil za veslanje in prosila sva črnega čolnarja za razmajano lupino. Pol ure vodnega športa je veljalo rand in pol (v našem denarju 1700 din). Hvala lepa za tako dragocene užitke, kar je preveč je pa preveč.

Ure, dnevi in tedni so tonili v preteklosti, jaz pa sem postajal pravi Johannesbužan. Ni bilo več razburljivo vzeti avto iz domače garaže in jo mahiniti v mesto. Svojega šoferskega dovoljenja nisem nosil pri sebi, ker ga tam noben voznik amater ne potrebuje. Krmilo lahko upravlja tudi otrok; seveda gorje sistemu, ki napravi v prometu napako, še huje če koga povozi. Denarne kazni potem niso mačje solze. Zgodilo se mi je, da sem 5 minut predolgo parkiral na Eloff Street-u, glavni ulici Johannesburga pa me je odkril temnosivo uniformirani prometnik. Dobil sem ticket ali z drugimi besedami položnico za dva funta. Od tedaj sem živžav na asfaltu dolge Eloff ceste še bolj sovražil.

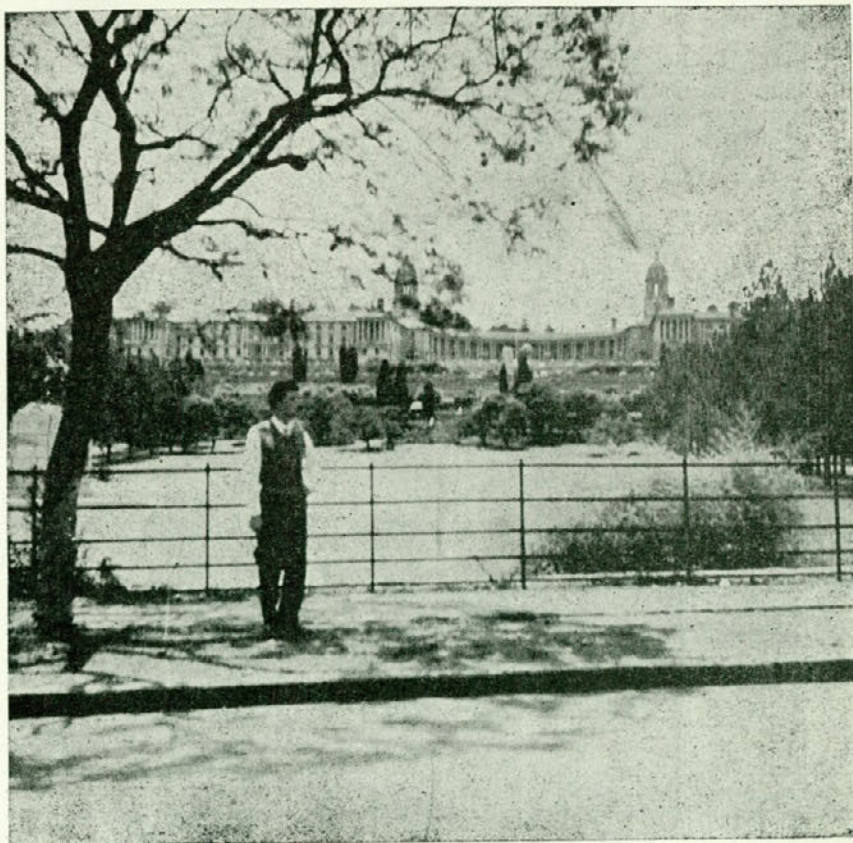
Peš sem se podal na Killarney, to je elegantno naselje velikih blokov, kjer bogatini odštejejo tudi do 120 funtov mesečno za stanovanje. Okoli čistih stavb so se sprehajali številni črnici in že sem mislil, da

sem zašel med njihove domove. Bedasto premišljevanje mi je odgnal svetleči cadillac, s katerim se je zlikani gospod vrnil domov. Črnici tamkaj so bili le iz vrst služinčadi. Pozneje sem slišal, da imajo stanovanja tudi 10 ali 12 sob, to pa ne zmorena sama služkinja.

Prijatelj Ivan me je potegnil na Hillbrow. Spet ena izmed interesantnih četrti velikega mesta. Stanovnjaški nebotičniki se gnetejo na površini pol km² in ni človeka v Johannesburgu, ki se ne bi pobahal, da je Hillbrow najbolj gosto naseljen kos našega planeta. Na m² živi 15 ljudi, oziral sem se po zidovju in mučila me je radovednost, kaj neki pomenijo železne stopnice na zunanjih stenah. Ivan mi je razložil, da so to stopnišča za črnce, ki se ne smejo niti približati belim, kaj šele uporabljati skupno stopnišče.

Johannesburg se razvija v turistično mesto. Oktobra 1966 so izročili namenu 250 m visoki Brixton tower — razgledni stolp in moraš ga videti, mi je priporočil Han. S kamerami prek ramen sva se zaupala hitremu dvigalu, ki naju je visoko dvignilo v dveh minutah. Pogled na Johannesburg je bil veličasten; konca nisem mogel ujeti, ker je preslaba optika človeških oči. Venec rumenih hribov — opuščenih zlatih rudnikov mi je enostavno razčistil uganko od kod Johannesburgu tolika lepota in veličina. Zlato, svetle-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Južnoafriški parlament v Pretoriji

Naši poslovni partnerji nam pišejo

TOVARNA OLJA ZAGREB
»ZVIJEZDA«

RASTLINSKA OLJA IN RASTLINSKE MASTI:

Ste se že kdaj vprašali, ko ste razporejali steklenice olja, zavitke margarine in rastlinske masti, škatle rastlinskega masla ali plastične vrečice z majonezo po policah svojih samopostrežb ali tedaj, ko ste stregli svoje kupce v klasičnih trgovinah: »kako lahko prodajalec vpliva na zdravje svojih potrošnikov?« Koliko lahko na svojih delovnih mestih posredno vplivate na pravilno prehrano ljudi, ki je osnovni predpogoj normalnega razvijanja organizma, delovne sposobnosti, odpornosti in celo dolžine življenja množice potrošnikov, ki dnevno prihajajo v vaše prodajalne?«

Prodajalce, ki o gornjem vprašanju ne vodijo posebne brige moramo opozoriti, da tehnični napredek ne pogojuje samo velikih aglomeracij z visokim standardom, temveč istočasno tudi oddaljevanje pretežnega dela prebivalstva od neposrednega, se pravi naravnega izvora hrane. Rezultati tega napredka — dinamike so na žalost preveč dobro poznani in očitni. Pri številnih ljudeh se pojavljajo različna obolenja kot želočna, srčna, živčna in druga, katera zelo otežujejo vsakdanje življenje in ga skrajšujejo.

Moderna znanost in z njo tudi vsa dobro organizirana podjetja prehrambene industrije so se postavila na čelo borbe zoper neljubo pojave opisanih obolenj. Med artikli, ki se v zadnjem času vse pogosteje priporočajo kot zdrava prehrana, spadajo rastlinska olja in trde rastlinske masti; margarine, mast in rastlinsko maslo. Temu se ni čuditi, ker so mnogi potrošniki z lastnimi iz-

kustvi dognali vse številne prednosti rastlinskih olj in masti v prehrani. Ti proizvodi se namreč odlikujejo z visokokalorično vrednostjo, ki se pri oljih giblje okoli 9.300 kalorij — kg. Zaradi tega ni čudno, da človek 33% svojih potreb za ustvarjanje življenjske energije posveča maščobam. Olja in rastlinske masti pa ne služijo človeškemu organizmu samo za proizvajanje energije, temveč imajo tudi drugo vlogo v sestavi posameznih organov človeškega organizma. Sestavljene so iz bioloških hranljivih elementov, ki ob prisotnosti gliceridov, maščobnih kislin kot nosilcev energije, vsebujejo tudi vitamine (a, e, d, f, k), karotine, sterine in fosfatide. Fosfatidi igrajo zelo pomembno vlogo v pretvarjanju materije in v končni fazi masti; sterini so velikega pomena pri nastajanju seksualnih hormonov in hormonov srčnega mišičevja, kakor tudi pri razdeljevanju žolčne tvarine itd. Rastlinske maščobe imajo neprecenljive prednosti pred maščobami živalskega porekla zlasti zaradi tega, ker vsebujejo esencialne maščobne kisline in so mnogo lažje prebavljive. Znanstveno je dokazano, da se ob konzumiranju živalskih maščob povečuje količina kolesterina v krvi, kar čestokrat povzroči nepravilnosti pri delu srca in krvnega obtoka zlasti pri starejših ljudeh.

Rastlinska olja in masti pospešujejo in omogočajo boljše prebavo in se zaradi tega priporočajo za pripravljane hrane ljudem, ki bolujejo na prebavnih organih in jetrih.

Priporočljive so rastlinske masti tudi za srčne bolnike, kakor za vse ostale ljudi, ki želijo ostati zdravi, saj rastlinska olja in rastlinske masti posredno kot tudi neposredno pozitivno delujejo na človekov organizem.

Med proizvajalci rastlinskih olj in masti v naši domovini ima zlasti veliko vlogo tvornica olja — Zagreb, ki je s svojim delom znatno vplivala na spremembo strukture prehrane prebivalstva v pogledu maščob. Zadosti je omeniti, da je v razmerju napram predvojni proizvodnji maščob v naši državi celotna proizvodnja rastlinskih masti povečana za več kot 6 krat, a tovarna olja Zagreb zalagala tržišče vse Jugoslavije s količino 25% v jedilnih oljih in 40% v trdi rastlinski masti. To ni tudi nič čudnega, če pomislimo, da je tovarna olja v Zagrebu ustanovljena že pred več kot 50 leti in da ima zato že izredno velike izkušnje pri delu. Poudariti pa je med drugim, da je proizvodnja olj in rastlinskih masti v tovarni olja Zagreb ob modernih higienskih prijemih in dovršenem tehnološkem procesu z visoko strokovnimi delavci tudi zaradi tega na zavirljivi višini. Proizvodi »Zvezda« so povsod

iskani in visokokvalitetni.

Seznamamo vas s širokim asortimanom jedilnih proizvodov tovarne olja Zagreb:

»Zvezda jestivo rafinirano ulje«
»Extra rafinirano Zvezda jestivo ulje«
»Zvezda stolni margarin«
»Zvezda delikates margarin« z mlekom
»Zvezda čajni margarin« z maslom
»Zvezda biljna mast«
»Zvezda biljno maslo«
»Zvezda majoneza«, ki imajo iz leta v leto vse večji krog potrošnikov v celi državi. Na mnogih degustacijah in sejnih prehrane vsako leto dobivajo proizvodi tovarne olja od potrošnikov kakor tudi od strokovnih komisij visoka priznanja za kvaliteto, številne diplome in medalje.

TOVARNA »KRAŠ« ZAGREB

vljudno prosi vse trgovske in skladiščne delavce, ki manipulirajo z njenimi proizvodi, da se pri skladiščenju teh proizvodov strogo pridržujejo danih navodil, saj je le ob predpisani previdnosti mogoče pričakovati, da bodo sicer visokokvalitetni proizvodi tudi zadovoljivo časovno obdobje ostali uporabni in primerni za promet.

Čokoladni proizvodi, bonboni, keksi in vafli morajo biti vskladiščeni v suhih, zračnih in hladnih prostorih. Ne smejo biti izpostavljeni vplivu sonca, vlage in velikim temperaturnim spremembam; prav tako jih ni skladiščiti v bližini tistega blaga, ki bi lahko s svojim duhom povzročilo, da se tega okusa navzamejo čokolade itd.

Najprimernejša temperatura za skladiščenje je 18° C.

Posebno je paziti, da čokolade, razni deserti, keksi in vafli niso izpostavljeni visokim temperaturam v poletnih mesecih, ker čokolada v takem primeru prične širimo svoje površine sveti; to je posledica topljenja masla. Pri keksih in vaflih se dogaja, da izločajo maščobe, čim se hranijo v prostoru z nedovoljeno, visoko temperaturo. Čeprav opisani proizvodi zaradi tega še niso pokvarjeni, je vendarle močno prizadet njihov izgled in s tem odbijajoče vplivajo na slehernega potrošnika.

Skladiščenje kakaovih proizvodov, bonbonov in keksov v vlažnih prostorih prav lahko pospeši proces kvarjenja, zato ni redek slučaj, da je treba dragocene zaloge uničiti, ker niso več sposobne za ljudsko prehrano.

Zelo važno dejstvo pri skladiščenju je med drugim tudi to, da mora biti blago primerno zloženo v policah (največ 5 zavojev v višino). Police morajo biti odmaknjene od zida 20 cm, da se izognemo privlačevanju vlažnosti, ki je zlasti škodljiva substanci občutljivih vaflov. Leti namreč pod vplivom vlage kaj kmalu postanejo žilavi.

(Nadaljevanje s 5. strani)

REPORTAŽA S POTEKANJA PO JUŽNI AFRIKI

ča kovina ga je dvignila, da je nastal in zrasel kot goba po dežju. S stolpa se je dobro videla okusna urbanistična razporeditev. Pri gradnji so na eni strani štedili s prostorom, po drugi strani pa med nebotičniki pustili dovolj prostora za senčne nasade, Joubert park je sprehajališče strogega centra, vendar je po obsegu najmanj tako velik kot pol ljubljanskega Tivolija. Johannesburg, mogočen si in lep, sem konstatiral. Bogatstvo in beda se prepletata v tvojem naročju. Ne meniš se zanje, ti samo rasteš po začrtani poti nenehnega širjenja.

M. B.

Nadaljevanje prihodnjic.

Kisla slatina

- Zakaj se slatini reče tudi kislavoda?
- Ker se ti obraz skisa, ko slišiš ceno.

Pretiravanje

- Zakaj imate na oknih zaporov rešetke.
- Zaradi varnosti.
- To je pa že pretirano, le kdo bo vlomil v zapor.

Primanjkljaj

- Tebi se pa res dobro godi, saj ti ničesar ne manjka.
- O, mi, mi — ravno 10 let do pravice za pokojnino.

Usodna kratica

- Celo leto sem razmišljal in ugal, kaj pomeni kratica AMD; posvetilo se mi je pa šele zdaj, ko imam svojega fička.
- In kaj pomeni?
- Adijo moj denar...

Motnje

- Halo, je tam servis za popravilo televizorjev?
- Da, želite?
- Pokvaril se mi je televizor. Slika je izginila.
- In?
- Ton je izginil.
- In?
- Ostal je samo televizor.

Kadrovska vprašanja

Od 1. VI. do 30. VI. 1967 se je zaposlil 1 delavec-šofer.

Delovno razmerje s privolitvijo delavca pa je prenehalo 3 delavcem.

Stanje na dan 30. VI. 1967: 572 delavcev od tega 321 žensk.

VESELI DOGODKI

Poročila se je Ahtik Ljudmila.

Iskreno čestitamo!

ROJSTNI DNEVI:**V avgustu rojenim**

1. Arlič Mariji, 2. 8.
2. Balan Avgustu, 13. 8.
3. Berdnik Francu, 5. 8.
4. Breznik Milki, 29. 8.
5. Čater Roziki, 24. 8.
6. Čepl Majdi, 30. 8.
7. Divjak Daniju, 17. 8.
8. Fidler Mariji, 8. 8.
9. Gmajner Mariji, 3. 8.
10. Iskrač Milici, 16. 8.
11. Jazbinšek Roziki, 2. 8.
12. Jug Milki, 18. 8.
13. Kavčič Mariji, 5. 8.
14. Kerec Stanku, 21. 8.
15. Kern Janezu, 19. 8.
16. Kolar Ludviku, 10. 8.
17. Koren Mariji, 1. 8.
18. Koren Francu, 31. 8.
19. Korošec Bojanu, 25. 8.
20. Kovač Štefki, 12. 8.
21. Lenovšek Avgustu, 14. 8.
22. Lubšina Ivanki, 24. 8.
23. Lugačič Ljudmili, 23. 8.

24. Macuh Antonu, 27. 8.
25. Mikše Ivani, 6. 8.
26. Oprešnik Sonji, 21. 8.
27. Paj Ljudmili, 12. 8.
28. Pirher Rupertu, 2. 8.
29. Podplatan Tončki, 5. 8.
30. Pohajač Štefanu, 17. 8.
31. Premerl Albini, 8. 8.
32. Senčar Leopoldu, 25. 8.
33. Skale Rafku, 18. 8.
34. Stropnik Ivanu, 9. 8.
35. Šešerko Karlu, 22. 8.
36. Šeško Francu, 18. 8.
37. Škrobar Katici, 31. 8.
38. Šlogar Marjeti, 3. 8.
39. Šturbej Elizabeti, 6. 8.
40. Sušter Angeli, 28. 8.
41. Tanjšek Brunu, 5. 8.
42. Tramšek Idi, 3. 8.
43. Trobiš Ivani, 14. 8.
44. Zupanc Karlu, 19. 8.
45. Zupanc Zofki, 9. 8.
46. Žnidar Ludviku, 14. 8.
47. Zohar Mariji, 3. 8.
48. Zolnir Katici, 1. 8.

želimo k življenjskemu prazniku vse najboljše in jim kličemo še na mnogo zdrava leta!

Urejuje uredniški odbor.

Odgovorni urednik Marjan Bele.

Izhaja mesečno.

Uredništvo: Celje Tomšičev trg 3/1
telefon 30-77

Tisk: Papirkonfekcija Krško,
obrat Valvasorjeva tiskarna

Naklada 600 izvodov

Obvestila

Uredništvo Vestnika je prejelo 24 rešitev nagradne uganke, objavljene v 2. št., od tega le 5 pravih:

Žreb je odločil, da je dobila:

1. nagrado v znesku 50.- N din Rudolf Štefka,
2. nagrado v znesku 30.- N din Černeč Romana,
3. nagrado v znesku 20.- N din Terček Dragica

— ◆ —

Obveščamo vse člane delovne skupnosti MERX-a, da se lahko poslužijo ugodnosti pravne pomoči s strani splošnega oddelka.

Pravno pomoč nudimo v pisarni uprave, Tomšičev trg 3/I, vsako sobo od 10 — 12 ure. Na naslov se lahko obračate tudi s pismenimi, obrazloženimi prošnjami.

— ◆ —

Zaradi zelo mlačnega sodelovanja z Vestnikom je zabredel Uredniški odbor v neprijetne težave, ker včasih komajda zbere material za objavo. Zbiranje gradiva in informacij je osredotočeno na ozek krog vodilnih delavcev, kar pa ni namen našega časopisa. Kot je bilo rečeno že v njegovih prvi letošnji številki, je Merx Vestnik list nas vseh.

Sodelujte z nami, prispevajte sestavke o raznih dogodkih iz delovnih kolektivov po vaših enotah, ki jih je vsakodnevno na ducate, le da ni ti-stega, ki bi prijel za pero in zapisal par vrstic o svojih zapaznjih. Življenje na delovnem mestu in v zvezi z delom na tem mestu prinaša marsikaj zanimivega, poučnega ali pa tudi neprijetnega in bolečega. Pišite o tem, zakaj ne bi bili zdaj z veselo zdaj z neprijetno vsebino vsakdanjosti seznanjeni vsi?

— ◆ —

Kadar naslavljate prošnjo, predlog, prijavo, ugovor ali pritožbo na samoupravni organ podjetja, bodite natančni in pošljite vlogo pristojnemu organu. Ni potrebno veliko truda, da ugotovimo ali je za reševanje vloge pristojen DS, UO, direktor podjetja ali morda komisija enega oz. drugega organa. Ako iz glave ne vemo tega, odprimo Statut ali kate-rikoli naš upoštevnih pravilnik, ki natančno razmejuje pristojnosti.

S tem bo prihranjeno samoupravnim telesom odvečno delo, ki jim nastaja zaradi odstopanja vloge, ki ne sodijo v njihovo pristojnost, pristojnim organom in bodo vloge na ta način tudi pravočasneje obravnavane ter rešene.

KAVA

*je resnično prijetnega
okusa*